

Конспект уроку № 173

ЗИМОВИЙ ЦИКЛ СВЯТ

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode173

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна, і ви слухаєте подкаст «Уроки української»! **Наближається сезон зимових свят.** У нас на подкасті вже був не один епізод про зимові свята. Це і урок про те, як **вітати з Різдвом і Новим роком**, також була **колядка**, був епізод про **Андріївські вечорниці**, про **Святого Миколая**...

Так, в Україні в нас багато зимових свят, і це не тільки Новий рік і Різдво. Тому я вирішила сьогодні **систематизувати** для вас всю інформацію про зимові свята в Україні або, як ми ще кажемо, зимовий **цикл** свят.

Зрозуміло, що не всі ці свята зараз **активно святкують** в Україні, бо багато з них є **релігійними**, а деякі свята потрохи відходять історію, але все одно, мені здається, цікаво знати весь цей цикл зимових свят, щоб краще розуміти українську історію та культуру. То як, почнімо?

наближа́тися — to approach
сезо́н — season
зимо́ві свя́та — winter holidays
віта́ти — to greet
Різдво́ — Christmas
Нови́й рік — New Year
коля́дка — carol
Андрі́вські вечорні́ці — traditional party of youth on Saint Andrew's Day
Святи́й Микола́й — Saint Nicholas
систематизува́ти — to systematize
цикл — cycle
акти́вно — actively
святкува́ти — to celebrate
релі́гійний — religious

Основна частина

В **народі** говорять: «Зима прийшла і **празничків привела**». Празник або празничок — це таке старе слово, яке означає свято. Отже, зима прийшла і празників привела. Це означає, що зима привела багато свят, свята.

Насправді говорять також, що взимку що не день, то свято. Тобто багато свят взимку. І на це є свої причини.

Взимку в Україні дуже холодно і темно. Колись люди не могли працювати багато взимку і мали досить багато **вільного часу**, і тому, мабуть, **організовували** різні свята.

наро́д — people, nation
пра́зничок = свя́то — holiday
(old word, diminutive of «пра́зник»)
приве́сти — to bring

ві́льний час — free time
організо́вувати — to organize

Крім того, саме в грудні є найкоротший день року, після якого день стає довший, а сонце починає підніматися вище, і **потрохи** наближається весна. Цей процес ще називали новим сонцем, **відродженням** сонця, а тому саме для цього нового сонця люди **проводили** різні **обряди** та свята. Адже частина історії українців — це **язичництво**. До речі, слово обряд, обряд означає ритуал. Це те саме. Обряд.

Отже, першим святом зимового циклу називають так зване **Введення**, коли літо **вводиться** в зиму. Це четверте грудня. У цей день дуже важливо, хто першим зайде до вас в **хату**: якщо це буде гарний молодий чоловік, **багатий**, то це добра ознака, це **знак** того, що всі будуть здорові, і в сім'ї будуть **вестися** гроші, тобто будуть **прибутки**, гроші.

Якщо чесно, це свято зараз не дуже популярне. Але інші два свята в грудні досить відомі: це **День святої Катерини** сьомого грудня і **День Андрія Первозваного** тринадцятого грудня.

І на день Катерини, і на день Андрія **традиційно** дівчата організовували так звані вечорниці, такі собі **посиденьки**, коли вони **ворожили**, тобто намагалися **передбачити** свою **долю**, особливо майбутнього **чоловіка**. Про ці традиції я **детально** розповідала в іншому епізоді в четвертому сезоні. Це епізод про Андріївські вечорниці — номер 139.

Наступне свято — це улюблене свято всіх дітей. Це **День святого Миколая** дев'ятого грудня. У ніч з вісімнадцятого на дев'ятнадцяте грудня до дітей приходять Святий Миколай. До **слухняних** дітей — тобто тих, які добре **поводились** і **слухались** батьків.

Пам'ятаю, для мене це завжди була **безсонна** ніч, тобто я не могла заснути, так чекала Святого Миколая. Мені завжди **щастило**, бо Миколай приносив мені гарні **подаруночки**, а не **різку**. Різка — це для **неслухняних** дітей.

Легенду про Святого Миколая ви також можете послухати в четвертому сезоні. Це був епізод номер 140 — якраз після Андріївських вечорниць.

Наступне велике зимове свято — це **переддень** Різдва, **Святвечір** або **Святий Вечір**. Найважливіша частина цього вечора — це **Свята вечеря**. Це, мабуть, основна вечеря всього року. Цей вечір **пов'язаний** з **народженням Ісуса Христа**. Згідно з **Біблією**, відразу після того, як **народився** Ісус, на небі **з'явилась** перша зірка. Тому шостого січня, як тільки на небі з'являється перша зірка, сім'я сідає **вечеряти**.

Розповім трошки, як це **відбувається** в моїй сім'ї. Весь день ми багато готуємо, **прибираємо**, тому що за традицією треба приготувати дванадцять **страв** на Святу вечерю, а також страви

потрохи — little by little
відродження — rebirth, revival
проводити — to carry out
обряд = **ритуал** — ritual, ceremony
язичництво — paganism

Введення — the Entry
вводиться — to be led in, to be introduced
хата — small house
багатий — rich
знак — sign
вестися — to be, to have
прибуток — profit, gain, income
День святої Катерини — Saint Catherine's Day
День Андрія Первозваного — Saint Andrew's Day
традиційно — traditionally
посиденьки — get-together
ворожити — to tell fortunes
передбачати — to foresee
доля — fate, destiny
чоловік — 1) husband; 2) man
детально — in detail
День святого Миколая — Saint Nicholas Day
слухняний — obedient
поводитися — to behave
слухатися батьків — to obey parents
безсонний — sleepless
щастити — to be lucky
подаруночок — present, gift
(diminutive from «подарунок»)
різка — birch, rod
неслухняний — disobedient
легенда — legend
переддень — eve
Святвечір = **Святий Вечір** — Christmas Eve
Свята вечеря — Christmas Eve dinner
пов'язаний — to be connected
народження — birth
Ісус Христос — Jesus Christ
Біблія — Bible
народитися — to be born
з'явитися — to appear
вечеряти — to have dinner
відбуватися — to happen, to take place
прибирати — to clean up, to tidy
страва — dish

на наступний день, власне на Різдво. Дванадцять страв Святої вечери пісні, тобто вони не **містять м'яса** чи **молочних продуктів**. Це може бути **риба**.

А вже для наступного дня ми готуємо **м'ясні продукти**, мама **обов'язково запікає шинку і ковбасу** — це **домашня** ковбаса. Але їсти м'ясо ми будемо вже наступного дня, тому що шостого січня ми їмо тільки пісні страви: це різна риба, **оселедець**, **вареники з капустою**, а також обов'язково має бути **кутя** — це традиційна **різдвяна** страва, яка **символізує достаток**, **багатство** на наступний рік.

Ну, про українську їжу я можу говорити годинами, тому зупинюсь на цьому, але в нас на подкасті, звичайно, є епізод про українські різдвяні страви. Це другий сезон, епізод 61.

А зараз повернімось до Святої вечери. Отже, на столі є дванадцять страв, і також **горить свічка**. Тато говорить невеличку **молитву**, і тоді ми всі маємо з'їсти по три **ложки** куті. Три — це **сакральне** число. І далі ми **куштуємо** всі дванадцять страв, а наприкінці залишаємо їжу на столі і також залишаємо ложки для **духів** наших **померлих** родичів, які, за легендою, в цей вечір повертаються додому і **приєднуються** до Святої вечери.

Наступного ранку — Різдво. Люди йдуть до **церкви**, і **снідають** уже не пісними стравами. Також всі багато **ходять в гості**. І звичайно, **колядують**. Колядують або співають колядки зазвичай діти, але не лише. У колядках ідеться про народження Ісуса Христа.

Коли я була маленька, я теж ходила колядувати, і якщо чесно, для мене це був такий собі **спосіб заробити** грошей, тому що зараз і в моєму дитинстві люди дають дітям за колядку гроші і, таким чином, можна **назбирати** собі немаленьку **суму** на щось, що давно хотів купити. Раніше, в минулому, дітям за колядки давали не гроші, а **цукерки** та **горішки**.

Нагадаю, що в Україні є колядки — це пісні, які співають на Різдво. А є ще **щедрівки**, їх співають на інше свято — Щедрий вечір або Меланки. Це тринадцяте січня і це вважають передднем Нового року **за старим стилем**.

Річ у тім, що зараз в Україні саме для релігійних свят ми використовуємо старий **календар**, який не **збігається** з офіційним календарем, який ми використовуємо в житті. Тому Новий рік за старим календарем — це чотирнадцяте січня, а за новим календарем — перше січня. Знаю, звучить трошки заплутано.

Так от, в ніч перед Новим роком відбуваються різні **гуляння**, люди їдять кутю знову і мають вечерю. А молоді люди **збираються**

містити	— to contain
м'ясо	— meat
молочні продукти	— dairy products
риба	— fish
м'ясні продукти	— meat products
обов'язково	— certainly, without doubt
запекати	— to bake
шінка	— ham
ковбаса	— sausage
домашній	— home-made
оселедець	— herring
вареники	— varenyky (dumplings)
капуста	— cabbage
кутя	— kutia (traditional Christmas dish)
різдвяний	— Christmas (<i>adjective</i>)
символізувати	— to symbolize
достаток	— prosperity
багатство	— wealth
горіти	— to burn
свічка	— candle
молитва	— prayer
ложка	— spoon
сакральний	— sacral, sacred
куштувати	— to taste
дух	— spirit
померлий	— dead
приєднуватися	— to join
церква	— church
снідати	— to have breakfast
ходити в гості	— to visit each other
колядувати	— to go Christmas caroling
спосіб	— way, method
заробити	— to earn
назбирати	— to collect
сума	— sum
цукерка	— sweet, candy
горішок	— nut
нагадати	— to remind
щедрівка	— shchedrivka (songs sung around the Generous Eve and Malanka festivities)
за старим стилем	— after Julian calendar
календар	— calendar
збігатися	— to coincide
гуляння	— celebration
збиратися	— to gather

разом і ходять щедрувати — це традиція **перевдягатися** і співати щедрівки, щоб **побажати** людям багатства, добра, здоров'я, всього найкращого в новому році.

У кого можуть перевдягатися люди? Це переважно якісь тварини, наприклад, **ведмідь**, **кінь**, може бути також людина певної **національності**, якоїсь **екзотичної** для нас, наприклад, **євреї** чи **цигани**, може бути також професія, наприклад, поліціант.

А наступного ранку чотирнадцятого січня — це Новий рік або День Василя. Тоді знову ж таки важливо, щоб до хати першим зайшов молодий гарний хлопець. Це приносить **удачу**. Зазвичай цей хлопець посіває, тобто **розкидає** в хаті **зерна пшениці** чи **жита**. Це зерно символізує багатство, **добробут**, щастя.

Цього хлопця ще називають посівальник, він розкидає зерно і говорить новорічні **вітання**, наприклад:

Сію, сію, посіваю,
З Новим роком вас вітаю.

Отже, шосте січня — це Святвечір або **Багата** кутя, тринадцяте січня — це **Щедрий** вечір або Щедра кутя, і є ще третя кутя — це вісімнадцяте січня і це **Голодна** кутя. Тоді останній раз готують кутю і вечерю.

І наступного дня, можна сказати, **завершальне** свято зимового циклу — це **Свято Водохреща** (дев'ятнадцятого січня). З ним **пов'язують** **хрещення** Ісуса Христа на річці Йордан.

У цей день люди **святять** воду, але найвідоміший цей день саме тим, що найсміливіші люди **купаються**! Тобто **уявляють** собі: зима, сніг, мінус десять градусів, і люди бігають в **купальниках**. На річці **лід**, тому там роблять **ополонку**. Ополонка — це така дірка в льодові, в озері чи на річці. Найсміливіші люди **окунаються** в цю ополонку, тобто купаються. А той, хто купається на Водохреща, повинен бути здоровий і щасливий на весь рік. Але погодьтеся, ця традиція не для боягузів.

перевдягáтися — to change clothes, to dress
побажа́ти — to wish

ведмідь — bear
кінь — horse
націона́льність — nationality
екзоті́чний — exotic
євре́й — Jew
ці́ган — Gypsy
уда́ча — luck
розки́дати — to throw
зерно́ — grain, seed
пше́ниця — wheat
жи́то — rye
добро́бут — well-being, prosperity

віта́ння — greeting, congratulation

бага́тий — rich
ще́дрий — generous
голо́дний — hungry

заверша́льний — concluding, final
Свято́ Водохреща́ — Epiphany
пов'язува́ти — to connect
хре́щення — baptism
святити — to bless, to consecrate
купа́тися — to bathe
уявля́ти — to imagine
купа́льник — swimsuit
лі́д — ice
ополо́нка — ice hole
окуна́тися — to bathe, to dive

10 корисних речень

У цій рубриці я вибираю для вас десять речень з моєї розповіді й розглядаю їх детальніше. Крім того, ви можете так практикувати свою вимову. Готові?

1

Речення номер один:

Деякі свята потрохи відходять в історію.

Деякі свята, тобто не всі свята, а тільки частина — деякі свята. Потрохи або потроху або помаленьку — це **поступово**, повільно, не швидко.

І відходять в історію — тобто вже стають частиною історії, а не сучасності.

Наприклад, зараз уже не багато дівчат **святкують** Андріївські вечорниці, хоча ми ще святкували це свято, але не кожного року. Можливо, це свято відходить в історію. Повторіть повне речення:

Деякі свята потрохи відходять в історію.

поступово — gradually

відходити в історію — to become history
сучасність — present time

святкувати — to celebrate

2

Далі я сказала, що говорять, що взимку що не день, то свято. І я додала:

І на це є свої причини.

Тобто є певні **причини** для ситуації. Ми говоримо це, щоб почати **пояснювати**, чому саме щось відбувається.

Наприклад, у 2020 році **зафіксували** рекордну кількість **покупок** онлайн. І на це є свої причини: коронавірус і карантин.

Це корисне маленьке речення. Повторіть його:

І на це є свої причини.

причина — cause, reason
пояснювати — to explain

зафіксувати — to record, to register
покупка — purchase

3

Третє речення:

День стає довший, сонце починає підніматися вище.

Тут є слова **вищого ступеня порівняння**. День стає довший — від довгий, тобто більш довгий — довший.

вищий ступінь порівняння — comparative degree of comparison

А сонце починає **підніматися** вище — від високо, більш високо — вище.

підні́матися — to go up, to rise

Ми утворюємо вищий ступінь порівняння з **суфіксами** -ш-, -щ-, також -н-, -ін-. Спробуйте утворити від цих слів:

су́фікс — suffix

- Веселий — веселіший
- Сумний — сумніший
- Низько — нижче
- Добре — краще — це **виняток**.
- Добрий — кращий. Добре — краще.

ві́нйаток — exception

У конспекті цього уроку ви знайдете корисну табличку на цю тему та вправу.

А зараз повторіть речення:

День стає довший, сонце починає підніматися вище.

4

Далі я розповідала про свято Введення. Якщо в цей день до хати першим зайде молодий, гарний, багатий чоловік, то:

Це добра ознака.

Це добра **ознака**, тобто це добрий знак. Це може принести вам удачу. Повторіть:

озна́ка — sign, indication

Це добра ознака.

5

Наступне речення про Миколая:

У ніч з вісімнадцятого на дев'ятнадцяте грудня до дітей приходить Святий Миколай.

У ніч з вісімнадцятого (це **родовий відмінок**) на дев'ятнадцяте (це **знахідний відмінок**).

родовий відмі́нок — genitive case
знахі́дний відмі́нок — accusative case

Ось ще приклад. Новий рік за традиційним календарем в Україні святкують у ніч з тринадцятого на чотирнадцяте січня. А за новим календарем — у ніч з тридцять першого грудня на перше січня. «-ого», «-е». З тридцять першого грудня на перше січня.

А в ніч з вісімнадцятого на дев'ятнадцяте грудня до дітей приходить Святий Миколай. Повторіть:

У ніч з вісімнадцятого на дев'ятнадцяте грудня до дітей приходить Святий Миколай.

6

Наступне речення про Святвечір:

Дванадцять страв для Святої вечері пісні.

Свята вечеря — це вечеря на Святвечір — ніч перед Різдвом. Так, вечеря, вечір — дуже **схожі** слова, правда?

Так от, дванадцять страв для Святої вечері **пісні**. Пісний — це важливе слово для **розуміння** української традиційної **кухні**. Це страва без м'яса і без молочних продуктів, це **нежирна** страва. Наприклад, вареники з капустою, але без **сметани** — пісні. Люди вживали пісні страви для релігійних обрядів. І зараз багато **християн** в Україні також **дотримуються** цих обрядів і їдять пісні страви в певні дні року.

Повторіть повне речення:

Дванадцять страв для Святої вечері пісні.

схожий — similar

пісний — fasting, lenten

розуміння — understanding

кухня — cuisine

нежирний — fatless

сметана — sour cream

християнин — Christian

дотримуватися — to stick to, to follow, to keep

7

Наступне речення:

Про українську їжу я можу говорити годинами.

Годинами — тобто дуже багато, дуже довго. Говорити про щось годинами ми можемо, коли дуже **захоплюємось** чимось, дуже любимо якусь тему. Повторіть:

Про українську їжу я можу говорити годинами.

годинами — for hours

захоплюватися — to admire, to be delighted

8

Далі про колядки:

Коли я була маленька, я теж ходила колядувати.

Коли я була маленька або коли я був маленький — тобто в дитинстві.

Я ходила колядувати — співати колядки. Або щедрувати (це на Новий рік) — співати щедрівки. Повторіть:

Коли я була маленька, я теж ходила колядувати.

9

Щодо того, що Новий рік в Україні ми святкуємо два рази, я сказала:

Звучить трошки заплутано.

Заплутано — confusing англійською. Звучить заплутано — ви можете так сказати, якщо не розумієте щось.

Повторіть:

Звучить трошки заплутано.

10

І останнє речення про традицію купання взимку на Водохреще:

Ця традиція не для боягузів.

Боягуз — це людина, яка боїться чогось. А от традиція купання в холодній воді не для боягузів, не для тих, хто боїться, так?
Повторіть:

Ця традиція не для боягузів.

заплутано — confusing

боягуз — coward

Список речень

1.	Деякі свята потрохи відходять в історію.	Some holidays are gradually becoming history.
2.	І на це є свої причини.	And there are reasons for this.
3.	День стає довший, сонце починає підніматися вище.	The day gets longer, the sun begins to rise higher.
4.	Це добра ознака.	This is a good sign.
5.	У ніч з вісімнадцятого на дев'ятнадцяте грудня до дітей приходить Святий Миколай.	On the night of the eighteenth to the nineteenth of December, St. Nicholas comes to visit the children.
6.	Дванадцять страв для Святії вечірки пісні.	Twelve dishes for Christmas Eve dinner are for fasting.
7.	Про українську їжу я можу говорити годинами.	I can talk for hours about Ukrainian food.
8.	Коли я була маленька, я ходила колядувати.	When I was little, I went caroling.
9.	Звучить трошки заплутано.	It sounds a little confusing.
10.	Ця традиція не для боягузів.	This tradition is not for cowards.

Завершення

І це все на сьогодні! На сторінці цього епізоду я залишу посилання на інші різдвяні епізоди, які вже були на подкасті: про Андріївські вечорниці, дванадцять страв, Святого Миколая і так далі. Це ukrainianlessons.com/episode173.

Також на цій сторінці ви знайдете більше інформації про нашу преміум-підписку, якщо ще її не оформили. Підписка містить конспекти уроків і картки з корисними реченнями. Щоб дізнатися більше про преміум, переходьте за посиланням: ukrainianlessons.com/episode173.

Бажаю вам всього найкращого і гарних зимових свят! На все добре!

Вправи

1

Опрацюйте таблицю:

Вищий ступінь порівняння (проста форма)	
гáрний → га́рніший (гарн + іш + -ий)	
-Ш-	дешéвий → дешéвший
-ІШ-	тéплий → теплі́ший
суфікси -К-, -ОК-, -ЕК- випадають	тонкий → то́нший гли́боко → гли́бше
З + Ш → ЖЧ Г + Ш → ЖЧ С + Ш → Щ	далéкий → да́льший блі́зько → блі́жче доро́гий → доро́жчий
ЗМІНА ОСНОВИ	висо́кий → ві́щий до́брий, хоро́ший → кра́щий пога́но → гі́рше вели́кий → бі́льший мали́й → ме́нший

Утворіть від поданих слів вищий ступінь порівняння:

- короткий → _____
- добре → _____
- цікавий → _____
- сильний → _____
- низько → _____
- солодкий → _____
- вузько → _____
- розумний → _____

2

Впишіть назву свята:

Святвечір Різдво	Водохреще День святого Миколая	День святого Андрія Меланки	День Василя Введення
---------------------	-----------------------------------	--------------------------------	-------------------------

1.	4 грудня. Не особливо популярне свято, коли літо вводиться в зиму.	
2.	13 грудня. Дівчата традиційно влаштовували посиденьки, коли вони ворожили.	
3.	19 грудня. Слухняні діти отримують гарні подаруночки.	
4.	6 січня. Люди готують дванадцять страв на Святу вечерю.	
5.	7 січня. Люди ідуть до церкви, снідають уже не пісними стравами і ходять в гості.	
6.	13 січня. Люди перевдягаються і співають щедрівки.	
7.	14 січня. Посівальники посівають і говорять новорічні вітання.	
8.	19 січня. Люди святять воду, а найсміливіші — купаються.	

3

Напишіть слово з подкасту за його визначенням:

1. _____ — передбачати майбутнє.
2. _____ — це основна різдвяна страва.
3. _____ — це подарунок для неслухняних дітей на Миколая.
4. _____ — це пісня, яку співають на Різдво.
5. _____ — у якому немає м'ясних і молочних продуктів.
6. _____ — це дірка в льоду.

4

Перекладіть українською мовою:

1. I can talk for hours about Ukrainian winter holidays.

2. Children like to go caroling because they can earn money.

3. Saint Nicholas Day is more popular than Saint Andrew's Day in Ukraine. Saint Andrew's Day is gradually becoming history.

4. This Christmas tradition sounds a little confusing.

Відповіді на вправи

1

1. коротший	5. нижче
2. краще	6. солодший
3. цікавіший	7. вужче
4. сильніший	8. розумніший

2

1. Введення	5. Різдво
2. День святого Андрія	6. Меланки
3. День святого Миколая	7. День Василя
4. Святвечір	8. Водохреще

3

1. ворожити	4. колядка
2. кутя	5. пісний
3. різка	6. ополонка

4

1. Я можу говорити годинами про українські зимові свята.
2. Діти люблять колядувати, тому що (бо) вони можуть заробити гроші.
3. День святого Миколая популярніший (більш популярний), ніж День святого Андрія в Україні. День святого Андрія поступово (потрохи) відходить в історію.
4. Ця різдвяна традиція звучить трохи (трошки) заплутано.

